

горизонтальному зрізах є процес індивідуації, який на різних рівнях (індивідуальному і соціальному) призводить до збільшення ролі особистісного початку. Дослідження філософсько-антропологічної концепції К. Г. Юнга дозволяє нам запропонувати реконструйоване визначення особистості, за Юнгом. Особистість – це людський індивід, який здатний, інтегруючи процеси колективного несвідомого, піднятися над ними для самореалізації та вільного розвитку. Поняття «особистість» у філософії К. Г. Юнга інтегрально і різнопланово. Воно означає індивідуальне буття у всіх його аспектах: родовому, соціальному, культурному, загальнолюдському, екзистенціальному, духовному. «Особистість» розуміється і як дійсність, і як багатство можливостей внутрішнього потенціалу, який несе в собі людина.

На наш погляд, особистісне буття проявляє себе саме в контексті вертикальних і горизонтальних меж. Особистість не може бути такою без певного набору соціальних та індивідуальних якостей, які формують її феномен. У цьому зв'язку можна сказати, що така інтерпретація вписує теорію особистості Юнга в поширену філософську традицію розуміння особистості як прояву внутрішнього у зовнішньому, результат якого завжди індивідуальний і неповторний.

Список використаних джерел

1. Элиаде М. Аспекты мифа / М. Элиаде; [пер. с фр. В. Большакова]. – М.: «Инвест–11111», 1996. – 240 с.
2. Элиаде М. Избранные сочинения: Миф о вечном возвращении; Образы и символы; Священное и мирское / М. Элиаде; [пер. с фр. В. Большакова]. – М.: Ладомир, 2000. – 414 с.
3. Элиаде Мирча. Священные тексты народов мира = Essential sacred writings from around the world [Текст] / Мирча Элиаде. – М.: Крон–Пресс, 1998. – 621 с.
4. Юнг К. Г. Архетипы коллективного бессознательного / К. Г. Юнг // Юнг Карл Густав Психика: структура и динамика / К. Г. Юнг; [Пер. с англ. А. А. Спектор, науч. ред. М. В. Маришук]. – Мн.: Харвест, 2005. – 416 с.
5. Юнг К. Г. Нераскрытая самость (настоящее и будущее) / К. Г. Юнг // Юнг К. Г. Психология. Dementia praecox; [Пер. Т. Э. Гусакова]. – Мн.: ООО «Харвест», 2003. – 400 с.
6. Юнг К. Г. О становлении личности / К. Г. Юнг // Юнг Карл Густав Психика: структура и динамика; [пер. А. А. Спектор; науч. ред. пер. М. В. Маришук]. – М.: АГТ; Мн.: Харвест, 2005. – 416 с.
7. Юнг К. Г. Феномен духа в искусстве и науке / К. Г. Юнг // К. Г. Юнг Собрание сочинений в 19т.; [пер. нем.]. – М.: Ренессанс, 1992. – Т.15. – 320 с.
8. Jung C. Psychology and Religion: West and East / C. Jung. – London: Routledge and Kegan Paul, 1969.

References

1. Jeliade M. Aspekty mifa / M. Jeliade; [per. s fr. V. Bol'shakova]. – M.: «Invest–11111», 1996. – 240 s.
2. Jeliade M. Izbrannye sochinenija: Mif o vechnom vozvrashhenii; Obrazy i simvoly; Svjashhennoe i mirskoe / M. Jeliade; [per. s fr. V. Bol'shakova]. – M.: Ladomir, 2000. – 414 s.
3. Jeliade Mircha. Svjashhennye teksty narodov mira = Essential sacred writings from around the world [Tekst] / Mircha Jeliade. – M.: Kron–Press, 1998. – 621 s.
4. Jung K. G. Arhetipy kollektivnogo bessoznatel'nogo / K. G. Jung // Jung Karl Gustav Psihika: struktura i dinamika / K. G. Jung; [Per. s angl. A. A. Spektor, nauch. red. M. V. Marishhuk]. – Mn.: Harvest, 2005. – 416 s.
5. Jung K. G. Neraskrytaja samost' (nastojashhee i budushhee) / K. G. Jung // Jung K. G. Psihologija. Dementia praecox; [Per. T. Je. Gusakova]. – Mn.: ООО «Harvest», 2003. – 400 s.
6. Jung K. G. O stanovlenii lichnosti / K. G. Jung // Jung Karl Gustav Psihika: struktura i dinamika; [per. A. A. Spektor; nauch. red. per. M. V. Marishhuk]. – M.: АГТ; Мн.: Harvest, 2005. – 416 s.
7. Jung K. G. Fenomen duha v iskusstve i nauke / K. G. Jung // K. G. Jung Sobranie sochinenij v 19t.; [per. nem.]. – M.: Renessans, 1992. – T.15. – 320 s.
8. Jung C. Psychology and Religion: West and East / C. Jung. – London: Routledge and Kegan Paul, 1969.

Korobkina T. V., Ph.D. in Philosophy, Associate Professor Department of Philosophy, Kharkiv National University of Radio electronics (Ukraine, Kharkiv), tankorobkina@mail.ru

Rodicheva I. S., PhD in Philosophy, Senior Lecturer Department of Philosophy Theoretical and Practical Philosophy, V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine, Kharkiv), rodichevs@rambler.ru

Two aspects of the theory of personality in philosophy C. G. Jung

This article provides a brief analysis of the theory of personality of C. G. Jung, his philosophical and anthropological theory involves both the deep content of the spiritual aspect of personality and the existential, more superficial content of its spiritual space. In our opinion, the importance of the theory proposed by Jung is that it allows us to understand the spiritual roots of contemporary events.

The analysis conducted has shown that the mechanism expand the social and personal boundaries in vertical and horizontal section is the process of individualization that causes strengthening the role of personal principle on different levels.

The authors conclude that this interpretation enter Jung's personality theory in the common understanding of the philosophical tradition identity as a manifestation of the internal in the external, which result is always individual and unique.

Keywords: personality, individuation, borderline personality, archetypes, social and individual qualities.

Коробкина Т. В., кандидат философских наук, доцент кафедры философии, Харьковский национальный университет радиоэлектроники (Украина, Харьков), tankorobkina@mail.ru

Родичева И. С., кандидат философских наук, ст. преподаватель кафедры теоретической и практической философии философского факультета, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (Украина, Харьков), rodichevs@rambler.ru

Два аспекта теории личности в философии К. Г. Юнга

Проведен краткий анализ теории личности К. Г. Юнга, философско-антропологическая теория которого касается как глубинного содержания духовной стороны личности, так и экзистенциального, более поверхностного содержания ее духовного пространства. На наш взгляд, значение предложенной Юнгом теории заключается в том, что она позволяет понять духовные истоки событий современности.

Проведенный анализ показывает, что механизм расширения социально-индивидуальных границ личности, по Юнгу, в вертикальном и горизонтальном срезе является процесс индивидуации, который на разных уровнях (индивидуальном и социальном) приводит к увеличению роли личностного начала. Личность не может быть такой без определенного набора социальных и индивидуальных качеств, которые формируют ее феномен.

Авторы делают вывод, что такая интерпретация вписывает теорию личности Юнга в распространенную философскую традицию понимания личности как проявления внутреннего во внешнем, результат которого всегда индивидуален и неповторим.

Ключевые слова: личность, индивидуация, границы личности, архетипы, социальные и индивидуальные качества.

* * *

УДК 130(091):316.286/473

Гейко С. М., кандидат философських наук, доцент кафедри філософії, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Україна, Київ), svetaigeiko@rambler.ru

Алмаші О. І., студентка ННІ лісового і садово-паркового господарства, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Україна, Київ), svetaigeiko@rambler.ru

ПРОБЛЕМАТИЗАЦІЯ НІГІЛІЗМУ У ФІЛОСОФІІ Ф. НІЦШЕ

Досліджено філософські погляди Ф. Ніцше. У своїй критиці абсурдності традиційної системи цінностей філософ керувався нігілістичним прагненням зруйнувати її як застарілу і вибудувати іншу, що, на його думку, більше відповідає реальному життю. Нігілістична іронія Ніцше – це приклад крайнього розчарування і суб'єктивного руйнування сталих метафізичних систем. Таке трактування розкриває ознаки модерністського іронічного дискурсу.

Ключові слова: нігілізм, песимізм, волюнтаризм, іронія, неklasичне визначення іронії, екзистенціал.

У сучасній філософській думці актуалізується аналіз феноменів іронізму та нігілізму, що обумовлено трансформацією культурної парадигми, яка відбувається на зламі тисячоліть. Центральні філософські категорії

відкривають нові ракурси соціокультурного буття людини і привертають увагу дослідників до понять, які раніше займали маргінальне положення у класичній філософії. Поняття «іронія» існує в різних історико-філософських контекстах (починаючи від Сократа, Арістотеля і до Постмодернізму). Кожна епоха привносила свої нюанси в його зміст, але в жодній системі категорій воно не могло претендувати на провідну роль. Тому остаточного визначення це поняття не набуло в жодній з філософських систем, а перспективи його розвитку та вивчення залишаються відкритими.

На сьогодні найбільш вивченими у філософії є такі аспекти іронії, як –от: історичний (О. Лосєв, В. Шестаков, П. Гайдєнко, Т. Гайдукова, Р. Габітова), функціональний у сенсі доміанти художнього напрямку (М. Берковський, В. Ванслов, І. Славов), досліджено роль іронії в художньому методі (М. Берковський, М. Бахтін), у структурі комічного (Ю. Борєв, Б. Дземідок, І. Пасі, В. Пропп), вивчено ціннісний та психологічний аспекти іронії (А. Верєш, Е. Кіршбаум, В. Півоев). Попри існування значного масиву літератури, в якій більшою чи меншою мірою висвітлюються різні аспекти обраної проблеми, все ж стан її наукового осмислення не можна визначити достатнім. І не лише тому, що поняття іронії не було у вітчизняній теоретичній думці окремим предметом вивчення, а й через те, що ряд вузлових моментів осмислюваного феномену залишається поза увагою дослідників.

Метою дослідження є розуміння іронія у філософських поглядах Ніцше та встановлення ознак модерністського іронічного дискурсу.

З сер. XIX ст. у західно-європейській культурі постають кризові явища, які є відображенням безнадійних і індивідуалістичних настроїв, що свідчать про неприйняття життя. Вони спостерігаються і в антропологічно орієнтованій філософії. Духовна криза зростає на хвилі економічного прогресу, що супроводжує народження капіталізму та характеризується поглибленням утилітаризму і прагматизму, відкриваючи шлях до вільного підприємництва й ініціативи людини. З одного боку, це призводить до зростання бездуховності, до подальшої фальсифікації цінностей, що надбудовуються над відносинами «корисності», а отже, до розуміння безгрунтовості колишнього ідеалу духовно багатой людини. З іншого боку, буржуазний прогрес створює видимість відособлення індивіда від соціального цілого і породжує ілюзію про те, що досягнення індивідуальної свободи можливе, якщо не у творчості, то в незалежності від суспільства.

Руйнуванню романтичного ідеалу сприяє і поразка буржуазно-демократичних революцій у Франції та Німеччині 1848–1849 рр., що зміцнює в колах буржуазної інтелігенції впевненість в тому, що в суспільному житті людина не може реалізувати свою істинну людську сутність, свободу. Вся сфера суспільних відносин, включаючи культуру, уявляється фальшивою, і робиться переоцінка цінностей з позиції егоїстичного «Я». Романтична уява, втрапивши культурно-міфологічні підстави, змінюється у філософії на чисту суб'єктивність. Але, не приймаючи соціальну дійсність, індивідуалістична свідомість успадковує від романтизму елітизм, ідею переваги суб'єктивності над світом. Романтична двоякість світу переростає в непереборну суперечність

між су-об'єктивністю та соціальною сутністю індивіда. Про цю суперечність яскраво свідчать такі аспекти індивідуалістичного неприйняття світу як соціальний песимізм, волюнтаризм та нігілізм.

Соціальний песимізм характеризується втратою віри у можливість зміни світу, відмовою від культурних засобів удосконалення індивіда та уявленням про те, що розвиток цивілізації шкодить людині. Він іде від романтичного скептицизму, який доводиться до крайньої межі.

Волюнтаризм – це спроба подолати наявну дійсність суб'єктивно, опинитися поза суспільством і мораллю. Це інтелектуальне зусилля спрямоване на утвердження суб'єктивного життя, і корениться у тріумфі романтичної уяви, перетвореної у уявлення про повну свободу свідомості індивіда. Те, що у романтиків було умонастроєм, який живить роботу іронічної уяви, у представників «філософії життя» (А. Шопєнгауєр, Ф. Ніцше) концептуалізується і висувається як підстава буття, метафізичний закон, що позбавляє сенсу соціальну діяльність індивіда. Виникає уявлення про розщеплення буття на ірраціональне життя і раціональну дійсність, становлення і те, що сталося.

Нігілізм – ще одна з тенденцій філософського мислення у розробці світоглядних ідей європейської філософії – означає заперечення всіх норм, принципів, законів, особливо тих, що встановлені суспільством, владою, релігією. Основними рисами нігілізму, за Ю. Давидовим, є такі: утрата етично-ціннісного підходу до світу і перш за все до людей; «нейтральність», що припускає одночасно і погане, і хороше, і добро, і зло; знуцально-холодне ставлення до самого себе; найсильніші спонуки, подані як неправдіві (наприклад, самогубство як останній обман у безкінечній низці обманів); утрачена мета (не знає, до чого докласти свої сили), яка є суттю нігілістичної свідомості; утра та не тільки орієнтира, але і стимулу [2, с. 163].

Тема розладу, розірваності, розщепленості сутності людини пронизує модерну культуру (філософію, мистецтво). Як правило, вона споріднена з просвітницькою або романтичною критикою цивілізації, культури (державної машини, науки, техніки) і з наполегливими пошуками виходу з «кризи людськості». Ще Ж.-Ж. Руссо, який глибоко відчув і яскраво змалював той бік буржуазного прогресу, що відбирає у людини все людське, шукав вихід у «природному стані», який немовби повертає людині втрачену цілісність, багатство здібностей та потреб. Потім Ф. Шиллер, який убачив страшну суперечність сучасної йому культури в розірваності «внутрішнього союзу людської природи», у зведенні людини до «обривка», «відбитка свого заняття», пов'язував можливість повернення до «цілісної людськості» з піднесеною і життєдайною дією краси. «Краса як об'єкт потягу до естетичної гри та «видимість» життя в художньому образі, що породжується грою, постає в очах Шиллера як єдиний шлях до подолаття трагічної розірваності людської природи, її незавершеності. Тільки естетична гра завершує людяність у людині і тільки вона одна здатна повернути їй – через естетичну видимість – втрачені нею єдність, повноту та всебічність фізичних і духовних сил», – розмірковує В. Асмус [1, с. 282].

Тому всі трактування іронії, які ми зустрічаємо у філософських концепціях другої половини XIX ст., не виходять за межі її романтичного розуміння. Більше того, всі письменники втрачають цілісний, синтетичний

підхід до іронії, властивий романтикам, і вирізняють у ній тільки той чи інший момент. Песимізм, волонтаризм і нігілізм обумовлюють зміну іронічного бачення на основі ірраціонального закону буття і диференціацію романтичної іронії. Формується трагічна іронія – об'єктивний хід речей, в якому індивід стає жертвою обставин або іграшкою фатальної пристрасті. Його розумні наміри фатально приречені, а прагнення до сенсу запевне зазнає краху. Трагічна іронія припускає конфлікт між людиною з її сподіваннями і прагненнями та темною, непохитною долею, жертвою якої вона стає.

Різні грані іронічного бачення проступають у філософії А. Шопенгауера, проте набувають подальшого розвитку у працях Ф. Ніцше, стурбованого долею людини. Філософ дав обґрунтування естетиці занепаду культури, постулюючи її трагедію та називаючи себе трагічним філософом. Ніцше доводить, що смішне – зворотній бік трагічного, його вічне перетворення. Єдність несумірного спричиняє іронію буття. Його іронія – це іронія розчарованого романтика, наприклад: «Як мало радощів потрібно, – говорить Ф. Ніцше, – більшості людей, щоб уважати життя гарним, – яка скромна людина!» [5, с. 279].

Німецький філософ відкидає романтичне протистояння ідеалу й дійсності. Його неявна, глибинна думка ґрунтується на тому, що існує лише несумісне, неймовірне, те, що сміється. Ф. Ніцше відмовляється визнавати суперечності, тому що вони припускають існування несуперечливого, а для філософа не існує нічого, крім суперечностей, тому вони перестають бути суперечностями. Класична філософія була зорієнтована на тотожність: Р. Декарт визначив: «*Cogito ergo sum*» («Мислю, отже, існую»). Існує тільки те, що мислить, й можливо, мислиме, хоча це вже проблематично. Те, що мислить, традиційно зорієнтоване на несуперечливе. Для німецького філософа це неправильно, нещиро, нежиттєво. Російський дослідник В. Мікушевич [3] уважає, що Ф. Ніцше був ближче до тези: «*Rideo ergo sum*» («Сміюся, отже існую»). Але наразі постає питання, чи не смішний я, якщо я існую? Таким чином, іронія реальна лише настільки, наскільки вона іронізує (а не сміється) сама з себе. Сміх насторожує, тому що сміх може натякати: несмішне також існує, а це ж бо й смішно.

Ф. Ніцше не визнає примату «розуму у філософії», точніше розсудливості або розсудності. Тому він із таким запалом критикує діалектику Сократа. Вона драгує його спекулюванням на суперечностях, а протиставляти суперечностями несуперечливе означає розкладати, знищувати, принижувати життя. Життя трагічне, бо воно занадто суперечливе й іншим бути не може. Раціоналістичне викриття суперечностей зводить наклеп на життя, заперечує його. «Чи не є науковість, – пише Ніцше, – лише страхом і ухиленням від песимізму? Тонкою самообороною проти істини? І, говорячи морально, дечим на кшталт боягузтва й брехливості? Говорячи неморально – хитрістю? О Сократе, Сократе, чи не в тому, можливо, й була твоя іронія?» [4, с. 49].

Іронія наявна у кожній фразі Ф. Ніцше, у кожному слові, у кожному звуці. Хто приймає його висловлювання за твердження, не вловлюючи в ньому одночасного самозаперечення, той потрапляє в пастку смішного, з героя іронії перетворюється на жертву прихованого й тим більш дошкульного висміювання. Пишномовна патетика

Заратустри – безперервне самопародіювання. Ф. Ніцше дошкульно висміює своїх довірливих читачів, говорячи, що слово «надлюдина» означає вищий тип, протилежний «сучасним людям», добрим людям, християнам та іншим нігілістам. Це слово, вельми проблематичне в устах Заратустри, що знищує мораль, розуміється майже всюди в душі тих цінностей, спростувати які покликана постать Заратустри, розуміється як ідеалістичний тип вищої людини. Але всесвітньо-історична іронія Ф. Ніцше приводить до того, що спростовується й саме спростування сучасних нігілістичних цінностей, спростовується сам спростовник.

У його трактуванні іронія є виявом «історичної хвороби», тобто безсилля й страху сучасної цивілізованої людини перед майбутнім. Позбавлена творчих, пластичних сил, ця людина повинна приховувати своє безсилля під маскою освіченої людини – поета, вченого, політика. Цей духовний стан історично хворої людини філософ називає іронією. На думку Ф. Ніцше, історично-хворобливий настрій сучасної людини межує з песимізмом і цинізмом, страхом перед майбутнім. Отже, у Ф. Ніцше іронія стає не ознакою естетичного й інтелектуального вдосконалення особистості, а й синонімом страху й розпачу.

Короткі сентенції німецького філософа нерідко вияскравлюють іронічну мудрість проникливого мислителя: «Злочинець, якому відомі всі обставини справи, не вважає свій учинок таким незбагненим і незвичайним, як його судді й огудники, покарання ж призначається йому саме відповідно до того подиву, який відчують судді до вчинку, що здається їм незбагненим. Якщо захиснику якогось злочинця достатньо добре відомі й обставини злочину і все життя його клієнта до цього часу, то так звані пом'якшувальні обставини, які він наводить одну за іншою, кінець кінцем повинні пом'якшити провинку до повного її зникнення. Або, висловлюючись яніше: захисник буде крок за кроком пом'якшувати той подив, який засуджувало і визначало покарання, і, нарешті, остаточно розвіє його, змусивши кожного щирого слухача зізнатися собі, «що злочинець повинен був учинити те, що вчинив; караючи його, ми покарали б вічну необхідність». Але вимірювати міру покарання мірою відомостей, які маємо або які можна одержати з історії даного злочину, – чи не суперечить це всякій справедливості?» [5, с. 286–287].

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У своєму аналізі абсурдності традиційної системи цінностей Ф. Ніцше керувався нігілістичним прагненням зруйнувати її як застарілу і вибудувати іншу, що більше відповідає реальному живому життю. Його нігілістична іронія – це приклад крайнього розчарування і суб'єктивного руйнування, коли у душі іроніка вже майже не залишилось нічого святого й абсолютного, окрім хіба що самого життя. Тексти філософа нагадують лабіринт людського мислення, тому не підвладні повноті та завершеності процесу інтеграції. Стиль німецького філософа – це грайливе маскування, нескінченна іронія, парадоксальність, афористичність та метафоричність, тобто риси, які увиразнюють його доктрину «вічного повернення». Нігілістично-іронічні постулати Ніцше: філософія – це «трагічна мудрість», настала потреба «переоцінювати усі цінності», завжди треба бути «поза добром і злом», людський ідеал – це ідеал

надлюдни, настав час проголосити «Бог помер» – стали в європейській культурі символами бунту проти міщанської культури й увійшли у загальний дискурс європейської неklasичної філософії.

Список використаних джерел

1. Асмус В. Ф. Немецкая эстетика XVIII века. – М.: Искусство, 1963. – 311 с.
2. Давыдов Ю. Н. Эстетика нигилизма. – М.: Искусство, 1975. – 271 с.
3. Микушевич В. Ирония Фридриха Ницше // Логос. – 1993. – №4. – С.199–203.
4. Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки // Ницше Ф. Сочинения: В 2 т.: Пер. с нем. – М.: Мысль, 1990. – Т.1. – С.47–157.
5. Ницше Ф. Странник и его тень // Ницше Ф. Избранные произведения: В 3 т.: Пер. с нем. – М.: REFL-book, 1994. – Т.2. – С.270–399.

References

1. Asmus V. F. Nemetskaya estetika XVIII veka. – M.: Iskusstvo, 1963. – 311 s.
2. Davydov Yu. N. Estetika nigilizma. – M.: Iskusstvo, 1975. – 271 s.
3. Mikushevich V. Ironiya Fridriha Nitsse // Logos. – 1993. – №4. – S.199–203.
4. Nitsse F. Rozhdenie tragedii iz duha muzyki // Nitsse F. Sochineniya: V 2 t.: Per. s nem. – M.: Myisl, 1990. – T.1. – S.47–157.
5. Nitsse F. Strannik i ego ten // Nitsse F. Izbrannyye proizvedeniya: V 3 t.: Per. s nem. – M.: REFL-book, 1994. – T.2. – S.270–399.

Geiko S. M., PhD, Associate Professor of Philosophy at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), svetageiko@rambler.ru

Almashi O. I., student of Education and Research Institute of Forestry and Park Gardening, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), svetageiko@rambler.ru

The problem of nihilism in philosophy of Nietzsche

The article is devoted to philosophical research of irony category, which is proposed to review as cultural context figure, representing the substitution of existing sense by hidden one, and fixing the interruption of common perception or communication and intention to sense creation renewal. The transformation of sense in different cultural paradigms allows revealing of such fundamental features of ironical discourse as reflectivity, contrariety, axiologity. The strict definition of culturological and aesthetical terms, close to irony, their specific and interrelation, reveals the content of this cultural universal term. The holistic historical and cultural understanding of irony, as human conscience position and human being existential, which indicates to possibility of its 'further establishment, is proposed into article.

The cultural transformations of irony term reveal the genesis of its 'philosophical content. The classical metaphysics understood irony as methodological strategy of knowledge acquiring, but modern modality philosophy underlines its 'human measured content.

Keywords: nihilism, pessimism, voluntarism, irony, non classical characteristic of irony, existential.

Гейко С. Н., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, Національний університет біоресурсів і природоиспользования України (Україна, Київ), svetageiko@rambler.ru

Алмаши О. І., студентка ННІ лісного і садово-паркового господарства, Національний університет біоресурсів і природоиспользования України (Україна, Київ), svetageiko@rambler.ru

Проблематизация нигилизма в философии Ф. Ницше

Исследована философия Ф. Ницше. В своей критике абсурдности традиционной системы ценностей философ руководствовался нигилистическим стремлением разрушить ее как устаревшую и выстроить другую, которая, по его мнению, больше соответствует реальной жизни. Нигилистическая ирония Ницше является примером крайнего разочарования и субъективного разрушения устоявшихся метафизических систем. Такое понимание раскрывает черты модернистской иронии.

Ключевые слова: нигилизм, пессимизм, волюнтаризм, ирония, неклассическое понимание иронии, экзистенциал.

* * *

УДК 111.82

Ковалец М. С.,
аспирантка кафедры философии,
Днепропетровский национальный университет им. О.
Гончара (Украина, Днепропетровск),
m-kovalets@rambler.ru

ПРИНЦИП НЕОБХОДИМОСТИ КОНТИНГЕНТНОСТИ В ФИЛОСОФИИ КВЕНТИНА МЕЙЯСУ

Проанализированы взаимоотношения трех видов необходимости в работе Квентина Мейясу «После конечности». Задача: раскрыть конститутивные аспекты замещения принципа абсолютной необходимости догматической философии на контингентность новой метафизики Мейясу в силу нивелирования корреляционизмом в спекулятивном реализме. Методология относится к принципам историчности и компаративности. Рассматривается абсолютная необходимость, ее дальнейшее замещение контингентностью Мейясу, и логической необходимостью, что приводит к раскрытию фактичности как новой реальности.

Ключевые слова: абсолютная необходимость, контингентность, логическая необходимость, спекулятивный реализм, корреляционизм, фактичность.

(статья друкується мовою оригіналу)

Актуальность рассмотрения принципа необходимости в спекулятивном реализме связана с его трансформацией в принцип контингентности из-за отрыва от корреляционизма. Корреляционизм постулирует невозможность мышления о реальном объекте, не подразумевая одновременно субъективного восприятия (сознание, язык) данного объекта. Корреляционизм не совместим с реализмом. По существу, под гнетом корреляционизма находится вся классическая философия, которая закрывает доступ к реальности как таковой, (что имеется в виду под реальностью, упущено у Мейясу). Так как мы можем описать реальность саму по себе, не принимая во внимание значения, что мы ей приписали, то наше отношение должно быть к ней более наивно или же спекулятивно.

Проблематика касающаяся основополагающего принципа спекулятивного реализма представлена в следующих работах: принцип необходимости существования абсолюта упоминается в «Первоначалах философии» Р. Декарта, далее в таких трудах Д. Локка как «Опыты о законе природы» и «О нашем познании бытия Бога», далее особое влияние на контингентность Мейясу имеет работа Д. Юма «Трактат о человеческой природе», в свою очередь, о необходимости в связи с универсальным субъектом также пишет И. Кант в «Критике чистого разума». Также о необходимости в мистическом русле пишет в своих «Сочинениях» Ф. Шеллинг, а о необходимости тождественной судьбе представлено в «Феноменологии духа» Г. В. Ф. Гегеля. О контингентности и логической необходимости речь идет непосредственно в работе К. Мейясу «После конечности: эссе о необходимости контингентности». Предмет данного исследования: трансформация принципа необходимости от абсолютного к логическому. Объект: постулирование о необходимости контингентности в философии Квентина Мейясу. Задача: раскрыть конститутивные аспекты замещения принципа абсолютной необходимости догматической философии на контингентность новой метафизики Мейясу в силу нивелирования корреляционизмом в спекулятивном реализме. Методология относится к принципам историчности и компаративности.

В предисловии к «После конечности» Мейясу, Алан Бадью разъясняет читателю, что в спекулятивном реализме на весах лежат два вида необходимости: с одной стороны, абсолютная логическая необходимость,